

Beste mensen allemaal, de startzondag van vandaag is een speciale. Want samen nemen we stelling: de toekomst van onze kerkgemeente start vandaag! Naar die toekomst gaan we samen op weg, zonder dat we de eindstreep al kunnen zien. Waar komen we uit straks met onze ambities? Dat weten we nog niet. Het beleidsplan van onze kerkgemeente schrijft slechts, dat we een 'open, eigentijdse en toekomstbestendige kerk willen zijn'. "Daar willen we serieus voor gaan met elkaar", vertelde de beroepingscommissie mij. En zo zijn we van harte met elkaar in zee gegaan, na die saamhorige kennismaking dit voorjaar in de Swaen. Ik ontmoette u als betrokken en ambitieuze gemeente. U ontmoette mij als degene, die uw bijzondere kerkgemeente mag voorgaan. En samen zijn we op weg. Ik heb er vertrouwen in. Vandaag zal ik u zeggen waarom.

Deze eerste bijeenkomst met speciale aandacht voor de toekomst, begin ik graag met de voormalige PKN-scriba Arjan Plaisier. Hij schreef een notitie met een soortgelijk doel als wij nu, met als titel Kerk 2025. We moeten, zo staat er in goed Nederlands, *back to basics*. 'Terug naar de kern'. We moeten opnieuw ontdekken waar het in essentie om gaat in de kerk. "Want", zo schrijft hij vrij vertaald en netjes uitgedrukt, "wat hebben we ons als kerk te lang laten afleiden door kinnesinne." En nu moeten we weer ontdekken waar het waar het werkelijk om gaat. En zo schrijft Plaisier:

"(...) Daarbij kan het helpen om antwoord te geven op de vraag waarom je wilt dat de kerk moet blijven (...) Of omgekeerd, waarom je doodongelukkig zou zijn wanneer de kerk zou verdwijnen (...) Dat antwoord kun je aan jezelf geven of aan elkaar, maar ook aan tijdgenoten die zich misschien afvragen wat er zou missen als er geen kerk meer is. (...) Het is goed om op zo'n vraag een gezamenlijk antwoord te geven."

En dat gezamenlijke antwoord op die cruciale vraag 'waarom kerk' zou iets kunnen zijn als hier volgt:

“1. In de kerk hoor ik woorden die ik nergens anders hoor. (...) Het zijn woorden die me aanspreken in de diepste kern van mijn leven. Ik word erdoor opgericht als ik als een verloren mens langs de weg lig. Ik word erdoor in mijn kracht gezet en krijg moed om te leven. Dat evangelie staat op naam van Jezus. Hij geeft me ziel en zaligheid. Daarom moet de kerk blijven. Als een plaats waar God geloofwaardig wordt. Als een ruimte om te leren geloven en in dat geloof verder te groeien.

2. De kerk is een gemeenschap van mensen die elkaar aanvaarden in Jezus' naam en die voor elkaar willen instaan. (...) De kerk is een plaats om samen te lachen en te huilen, om samen te eten en te drinken. Het maakt hier niet uit hoeveel je verdient, hoe je eruitziet, hoe oud je bent, wat voor kleren je aanhebt, of je alleen bent of samen. Er is iets dat die verschillen overstijgt, omdat je samen familie van God bent. Daarom ben je elkaar gegeven en sta je voor elkaar in.

3. De kerk helpt me om te begrijpen wat 'goed leven' is. Voor mijzelf, maar ook voor de samenleving. Inzicht in het goede leven komt me niet aanvlagen. Er is zoveel chaos en verwarring in de wereld. Het leven is zo onoverzichtelijk. Wat moet ik doen? Waar moet ik me voor inzetten? De kerk is niet de plaats voor pasklare antwoorden, maar wel valt er vanuit de Bijbel en de christelijke traditie licht op de dingen van het leven. Ik krijg inzicht in wat het goede leven is, voor mijzelf, voor de samenleving en voor de schepping. Ik word vanuit de kerk de wereld ingestuurd om daar in woord en daad getuige te zijn en het in praktijk te brengen.” (PKN brochure Kerk 2025)

‘Terug naar de kern’, staat er. En daar hoort bij, dat we onze persoonlijke ‘waarheden’, ‘meningen’ en ‘kleine belangen’ even opzij zetten. Om ons zo volledig te kunnen richten op wat God ons als de Waarheid met hoofdletter W voorhoudt. Gods Waarheid zoals we die van binnen ervaren en innerlijk ontdekken. Voormalig tweede kamerlid Mirjam Sterk stelde het onlangs zo:

“Mijn kinderen wil ik vooral nieuwsgierigheid meegeven. Ik wil ze gevoel bijbrengen voor de verbondenheid tussen mensen, niet omdat je ze uitkiest maar omdat die verbondenheid met de schepping gegeven is. Zelf geloof ik dat alle mensen van binnenuit een weten hebben, dat ze moeten ontdekken. (...) Mij biedt

het christendom een taal waarin je over dat innerlijk weten spreekt, en ik hoop dat mijn kinderen die taal gaan vinden.” (magazine Woord & Weg)

Vandaag delen wij de hoop, dat onze kinderen de woorden en gebruiken van de kerk zullen verstaan. Daartoe is het cruciaal, zo houdt de PKN ons terecht voor, dat we de essentie van de kerk vooral samen beleven. Als we in onze doelen willen slagen, moet de kerk vooral innerlijk verstaanbaar zijn. En ons van binnen raken. Op een manier zoals we bij voorbeeld muziek maken en verstaan. Zoals de youtube-beelden, die ik u nu laat zien. Let maar eens op hoe er, zonder woorden, wordt gecommuniceerd en hoe mensen elkaar op deze manier innerlijk verstaan. En hoe dat inspireert en vreugde brengt tussen mensen. Ja, de kerk moet ‘geloofwaardig’ zijn, daar draait het om. Niet om het oppervlakkig uitwisselen van uiterlijkheden, maar om het innerlijk uitwisselen van Gods verbindende Waarheid. En om het open staan voor de kracht die daarvan uitgaat.

Beste mensen, het is een hele uitdaging al met al, waar we als kerk voor staan. Een heel verhaal ook, om met anderen te delen en te overdenken. En toch kan het. Erg behulpzaam is daarbij een zeer herkenbare drieslag, die internationaal gedeeld wordt. Waar de kerk als geheel voor staat kunnen we eigenlijk in drie termen samenvatten. Geloven, bij elkaar horen en uitdragen. In het Engels is dat: *believe, belong en behave*. Nee, niet de drie J’s, beste mensen, hier zijn het de drie B’s. Samen kunnen we ze zien als de drie hartkamers van de kerk. In neem ze wat met u door en kondig vast aan: het gaat ons vandaag om de eerste de eerste B.

‘To believe’: geloven

Als we met elkaar nadenken over hoe we ons geloof voeden, hebben we het natuurlijk over hoe we onze zondagse diensten beleven. Maar vandaag – en dat zal u misschien even verbazen – wil ik graag even stilstaan bij de begrafenissen vanuit de kerk. Van juist daarvan kun je -wat het innerlijke verstaan van Gods Waarheid betreft- veel opsteken. Als kerkgemeente en als dominee. Want: innerlijk meer betrokken dan bij een begrafenis bestaat niet, ervaar ik regelmatig. Nabestaanden laten vaak op zeer indringende wijze zien, wat hen als

mens ten diepste raakt. En ook buitenkerkelijken komen met de prachtigste teksten, getuigenissen en muziekkeuzen. Met uitingen, die vaak diepe indruk maken en op een wonderlijke manier door iedereen worden verstaan.

Zo maakte ik een aantal maanden terug het volgende mee. De geestelijk wat minder bedeelde zoon was niet in staat iets over zijn moeder te zeggen. Maar hij stond erop dat er een bepaald lied ten gehore zou worden gebracht. Het was geschreven door een Nederlandse artiest. Zoals ik later las, onder het fascinerende motto: 'Alles dat waar is werkt.' In de zin van: 'Als het echt is, komt het binnen en wordt het verstaan.' En als je dan het lied op je in laat werken begrijp je direct, waarom de zoon juist dat lied wilde laten horen. Het lied had hem als Waarheid met een hoofdletter W geraakt. Het lied had hem iets kostbaars te verstaan gegeven over de relatie met zijn moeder. Ja, het is een prachtig lied. Met grote zeggingskracht. Woorden als God, Jezus of geloof komen er niet in voor. En toch versta ik het in diep religieuze zin. Hier komt, met een introductie van zangeres Wende Sniijders zelf, het lied: 'Als de liefde niet bestond.'

Terug naar de notitie. "De gebruiken en woorden van onze kerk mogen geen geheimtaal zijn, maar moeten verstaanbaar zijn", staat er. En sterk punt, vind ik. Een belangrijk punt ook in relatie tot het PKN jaarthema: 'Kerkproeverij'. Laat mensen vanbuiten de kerk proeven van wat de kerk te bieden heeft. 'Zet je deuren open voor iedereen', is de oproep. Maar dan gaan we ineens wel erg snel, schiet me te binnen. Zijn we daar wel aan toe? Laten we het ons eens voorstellen. Iemand van buiten de kerk bezoekt onze dienst, hoort onze liederen hoort, beluistert de taal die in de kerk gesproken wordt. Hoe komt dat dan over? Ik kan mij voorstellen dat het een wat 'unheimisch' gevoel bij hen oproept. Ik heb dat zelf ook wanneer ik een kerkdienst op tv zie. Dan denk ik soms om het wat bot te stellen: de kerk heeft inderdaad de aansluiting met de huidige tijd verspeeld. En als we dat niet eerst bijstellen, zijn geïnteresseerden zo weer weg en zijn onze inspanningen mislukt.

Om misverstanden te voorkomen: het probleem dat ik hier schets is nadrukkelijk niet, dat de kerk inhoudelijk achterhaald zou zijn. God is niet ongeloofwaardig,

maar veel meer wat wij, onverstaaanbaar voor anderen en soms ook voor onszelf, over Hem en over ons geloof communiceren. Misschien niet zo extreem als in het boek 'Knielen op een bed violen' gelukkig, maar meer zoals het volgende 'beeld' toont. Het is van een tentoonstelling in Israël over onderling begrip. Twee stoelen in een doorsnee huiskamer, zou je zeggen, maar dan met de ruggen naar elkaar. Dat is niet de manier om verbinding te zoeken, wil de kunstenaar zeggen. Op die manier is het niet voor niets, dat groeperingen van elkaar vervreemden en de kerk 'op achterstand komt te staan'. Dan is het logisch dat mensen op een gegeven moment afhaken.

En daarom: om het onmisbare van de kerk te kunnen communiceren, moeten we terug naar de essentie, terug naar waar het werkelijk om gaat en daar helder over zijn. Want nee, helder zijn over wat ons bezielt in geen aanslag op de kerk of ons geloof. In tegendeel. Het is noodzakelijk om zelf te kunnen blijven geloven en om het geloof met anderen te delen. Want geloven is veel meer dan het belijden van dogma's, wanneer dat belijden geen diepgang heeft. Zoals ik het vaak zeg: het gaat om de grond van wat Christenen zeggen, om het waarom ervan, dat zich niet in een enkele zin laat samenvatten. En pas als we die grond verstaan weten we wat we zouden missen als er geen kerk meer is.

Terug naar de kern dus. Met het communiceren van de eerste B als de grote uitdaging. Het op een overtuigende manier zichtbaar, hoorbaar en verstaanbaar maken, waarom we geloven. Wat de rijke betekenis is van Gods aanwezigheid in de wereld. Dat op een manier doen, die ook mensen van buiten de kerk aanspreekt, de jongere generaties inclusief. De kerk staat voor 'verbinding met alle mensen'. We zullen daartoe de verbeeldingen die we hanteren, de woorden die we gebruiken, de uitspraken die we doen, de stellingen die we innemen, op hun verstaanbaarheid moeten wegen in het licht van de diepere betekenis van Gods schepping. En wat dat betreft, zo open moeten we durven zijn, staan we op achterstand. Wat we, hoor- en zichtbaar voor anderen, met elkaar delen roept vaak spanning en onbegrip op buiten de kerk. En dus is er werk aan de winkel. Of beter: ... 'werk aan de kerk'. In onze reguliere kerkdiensten zullen we -met respect voor en deelname van zo veel mogelijk betrokkenen- in die richting moeten groeien, die verstaanbaar is voor anderen. Met behoud van al het

waardevolle van onze christelijke traditie, en met gevoel voor wat als waardevol wordt ervaren in de huidige tijd.

Ja lieve mensen, wellicht een hele kluif. Maar – en daar ben ik van overtuigd - als we hetzelfde doel hebben en samenwerken is het zeker mogelijk. Als we onze persoonlijke meningen maar durven te relativieren in het licht van God. Als we willen, dat 'geloven' niet verdwijnt. Als we samen willen blijven ontdekken, waar het ten diepste om gaat in de kerk. Als we, oud en jong, 'het onmisbare' van de kerk willen blijven herkennen.

To belong; bij elkaar horen.

Gemeente, ik zei het al, over de volgende B een stuk korter zijn. Onder het kopje 'ontmoeting en verbinding' zullen we dit jaar weer bijeenkomsten organiseren. Naast de gebruikelijke activiteiten zullen er dit jaar ook 'specials' zijn, speciale bijeenkomsten richting de doelgroep van 30- 50 jaar en hun eventuele kinderen. Ook bij hen spelen de vragen van het leven. Ook met hen willen we stilstaan bij wat God, het geloof en de kerk te bieden heeft. Het is de bedoeling dat we met deze 'specials' ervaringen opdoen, die ons iets leren over waar het met de kerkgemeente naar toe moet. 'Specials' zijn eigenlijk diensten op andere momenten in de week dan zondagmorgen. Niet bedoeld om ons als kerk te laten beïnvloeden in een richting die we niet willen. Maar om onszelf te helpen de essentie van ons geloof verstaanbaarder en herkenbaarder te maken voor de komende generaties. Dat zou ons de broodnodige energie kunnen geven richting de toekomst. De bezieling om tot verbinding te blijven komen. Later we daar samen voor gaan.

En dan alweer punt drie. 'To behave'. Het concreet uitdragen van wat ons bezielt. Zowel binnen als buiten de kerk. Daadwerkelijk omzien naar elkaar, echt aandacht hebben voor de ander, onze medemens. Beste mensen, wat ik daar al in de eerste maanden van gezien heb, het pastoraat, het diaconaat en meer, heeft indruk op me gemaakt en stelt me gerust. Al is de ambitie om het beter te doen altijd goed natuurlijk. Maar onze marketing vraagt wellicht wel meer aandacht. De zichtbaarheid in de stad en in de omgeving van onze kerkgemeente, bedoel ik dan. Fysiek laat de (grote) kerk zich zeker zien. Maar

wat onze kerk als organisatie betreft, kan het een stuk beter, zeg ik als nieuw binnengekomene. En dat gaan we zeker doen.

Beste mensen, de drie B's brengen mij tot onze 'mogelijkheden en kansen' richting de toekomst. De opgave waar we voor staan is groot. Maar laten we onze zegeningen tellen. Innerlijk wijst God ons de richting met Zijn Waarheid. En onze kerkgemeente is een betrokken gemeente, die –ook na moeilijke tijden- bezielde en springlevend is. Ik heb dat in de relatief korte tijd dat ik onder u ben al mogen ervaren. Wat een positieve energie huist hier tussen alle dagelijkse beslommingen en afleidingen door. En ik moet daar tot mijn genoegen aan toevoegen: dat ik ook -met mensen van buiten onze kerkgemeente- inspirerende contacten heb mogen leggen. Op meer plekken om me heen zie ik de innerlijke bezieling en kracht, die ik ervaar als direct van God afkomstig. Als een waar maar ongrijpbaar wonder.

En dan nog iets van groot belang: de mogelijkheden en kansen van onze kerkgemeente ligt voor een belangrijk deel ook in iets 'tastbaars', en wel: in onze kerkgebouwen. De stenen, het glas, de leien, het hout. Want wat heeft deze gemeente prachtige 'huizen van God'. Een van mijn voorgangers zei al over de Grote Kerk: deze kerk is een huiskamer. Een huiskamer van de zomerse stad, versta ik dan. Een huiskamer van vele kerkgangers, inclusief de niet-gelovigen, zoals bij voorbeeld de vele niet-kerkelijke vrijwilligers van de Grote Kerk die zich met hart en ziel inzetten voor dit gebouw. Een huiskamer waar we het Gesprek met elkaar kunnen voeren. Zoals bij Zacheüs. Laten we in deze Grote Kerk als kloppende zomerhart van onze stad als kerkgemeente verbinding zoeken met anderen. In de kerk, waar zich zo veel bijzonders afspeelt, dat diepe indruk maakt op mensen van alle generaties. En laten we verbinding zoeken met al diegenen, die –nu of in de toekomst- ook graag in onze winterkerk De Swaen komen. Laten we hen ontmoeten en met hen het gesprek aangaan. Laten we hen te verstaan geven, wat ons bezielt. Uitleggen, wat ons geloof ons aan innerlijke rijkdom biedt in ons persoonlijk leven. Met woord en daad. Laten we daarvoor gaan. Met elkaar.

En ik spreek daarbij nadrukkelijk de wens uit, dat we daarbij proberen niet onze

persoonlijke mening voorop te stellen en vast te houden, maar het gesprek open aan te gaan en oprecht te voeren in het licht van het diepere perspectief. Het perspectief van het 'waarom' van de kerk. Laten we oprecht naar elkaar luisteren en proberen inhoud te geven aan de gedachte, dat dát onze verantwoordelijkheid is. Bezielt als we zijn door de pure Waarheid en kracht, die God ons -op de meest bijzondere momenten van het leven- te verstaan geeft. Want het is niet de mens zelf, die de toekomst van de kerk veilig stelt, maar Gods Waarheid, zoals die ons ten diepste en ten puurste raakt en de weg wijst.

Lieve mensen, ik wil ter inspiratie graag afsluiten met twee bijzondere beelden, die mijn persoonlijke visie voor de toekomst van onze kerkgemeente misschien beter uitdrukken dan woorden alleen. Het eerste is het beeld van een Noors klooster. Ik zie het als een als een moedige poging om de 'verbinding met de hemel' op een moderne manier zichtbaar te maken. De architectuur ervan geeft het wonder van het bestaan als het ware een gezicht. Het licht als Gods aanwezigheid in de wereld is altijd onder de kloosterlingen en de bezoekers. De beelden graag.

En tenslotte beelden van de beroemde Sagrada Familia, deze maand een paar keer in het nieuws. De architect van de kathedraal, Antoni Gaudi, heeft gezegd: "God scheidt. Ik als architect kopieer alleen wat ik in de natuur zie. Als we dat met succes doen, komen we tot grote dingen." Hij bedoelt: Als we aandacht hebben voor wat God ons met zijn schepping voorhoudt, we tot veel in staat zijn. Let u vooral ook op de openingszin van het nu volgende filmpje.

Ik wil graag eindigen met de woorden "moge onze ogen opengaan", woorden uit het evangelie van Matteüs. Matteüs bedoelt: dan verstaan we Gods bedoelingen. Als we Zijn Waarheid verstaan, mogen we vertrouwen hebben in onze gezamenlijke zoektocht. En mogen we vertrouwen hebben in de toekomst van onze kinderen.

Lieve mensen, voor nu, hartelijk dank u voor jullie aandacht. En voor straks en later: ik zie uit naar het vervolg van deze startzondag. "U bent belangrijk voor ons", stond er in de uitnodiging. En dat is ook zo. Met u samen zie uit naar onze toekomst. Dank u wel en tot straks.